

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Кафедра теорії держави та права

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НЕУРЯДОВІ ПРАВОЗАХИСНІ ОРГАНІЗАЦІЙ**

Назва освітньо-професійної програми

Рівень вищої освіти

Галузь знань

Спеціальність

Вид навчальної дисципліни

Мова викладання

Рік навчання

Правоохранна діяльність

перший (бакалаврський)

26 Цивільна безпека

262 Правоохранна діяльність

вибіркова

українська

другий (денна, заочна)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2024 № 17
Протокол від 02.09.2024 № 18

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Протокол від 16.08.2024 № 12

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Правоохоронна діяльність»

Юрій КРАМАРЕНКО

(підпис)

Розглянуто на засіданні кафедри загальноправових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти протокол від 05.06.2024 № 24, протокол від 12.08.2024 № 1, на засіданні кафедри теорії держави та права протокол від 02.09.2024 № 1

Неурядові правозахисні організації. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2024 рік. 25 с.

РОЗРОБНИКИ:

1. професор кафедри загальноправових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Грицай Ірина Олегівна;
2. викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ Лебедєва Юлія Владиславівна.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. завідувач кафедри конституційного адміністративного та трудового права Національного університету «Запорізька політехніка», доктор юридичних наук, професор Максакова Руслана Миколаївна;
2. начальник Південно-Східного управління надання безоплатної правничої допомоги Південно-Східного міжрегіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги Юхименко Анастасія Юріївна.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**
(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальна кількість годин	120	120
Рік підготовки	2	2
Семестр	1	1
Лекції	20	10
Семінарські	10	10
Практичні	10	-
Самостійна робота	80	100
Індивідуальні завдання (курсова робота)	-	
Підсумковий семестровий контроль	залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Неурядові правозахисні організації» є комплексне вивчення діяльності неурядових правозахисних організацій, як одного з інститутів системи забезпечення прав людини, формування більш чіткого уявлення про форми взаємовідносин держави і суспільства, сутності демократичного ладу в цілому, де людина, її права і свободи повинні не тільки декларуватися, але і бути реальною цінністю. Становлення сучасного всебічно-розвинутого висококваліфікованого фахівця-юриста, здатного на достатньому рівні репрезентувати у відносинах з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадянами, формування та розвиток правових знань, набуття уміння аналізувати нормативно-правові акти та інші документи; вироблення навичок самостійного аналізу, застосування отриманих знань при оцінці конкретної ситуації у своїй практичній діяльності.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні: розуміти зміст, специфіку нормативно-правових, соціально-етичних аспектів функціонування неурядових правозахисних організацій; засвоїти теоретичні і практичні засади діяльності неурядових правозахисних організацій; вивчити міжнародний досвід роботи неурядових правозахисних організацій.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні: розуміти зміст, специфіку нормативно-правових, соціально-етичних аспектів функціонування неурядових правозахисних організацій; засвоїти теоретичні і практичні засади діяльності неурядових правозахисних організацій; вивчити міжнародний досвід роботи неурядових правозахисних організацій.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1 – Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК1 – Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

СК3 – Здатність професійно оперувати категоріально понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК4 – Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК5 – Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК6 – Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10 – Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти.

СК21 – Знання і розуміння вітчизняних та міжнародних стандартів прав людини, положень, а також практики Європейського суду з прав людини, вміння

дотримуватися їх у практичній діяльності.

СК22 – Знання вимог нормативно-правових актів з піатнь прав і свобод людини, охоронної діяльності, вміння їх дотримуватись при організації та здійсненні заходів забезпечення особистої безпеки фізичних осіб та майнової безпеки фізичних і юридичних осіб.

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Міжнародний захист прав людини».

Постреквізити: «Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини», «Міжнародне право», «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод».

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання**:

РН1 – Розуміти історичний, економічний, технологічний і культурний контексти розвитку правоохоронної діяльності.

РН3 – Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН4 – Формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки.

РН8 – Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин.

РН10 – Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН14 – Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

РН23 – Застосовувати загальнотеоретичні принципи й інститути права, практику Європейського суду з прав людини у професійній діяльності, юридично правильно кваліфіковати факти і обставини, оцінювати докази.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ХАРАКТЕРИСТИКА НЕУРЯДОВИХ ПРВОЗАХИСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Поняття та ознаки неурядових правозахисних організацій. Характеристика видів неурядових правозахисних організацій в Україні. Місце неурядових правозахисних організацій в системі інститутів громадянського суспільства.

Світові глобалізаційні процеси створюють умови для активного формування міжнародних партнерських відносин між державами. З моменту набуття незалежності Україна декілька разів змінювала напрям розвитку міжнародних зв'язків, і в результаті сформувалася багатовекторна зовнішня політика. Після революції «Гідності» основними стратегічними партнерами визначено Європейський Союз та Сполучені Штати Америки. Наміри України

набути членство в Європейському Союзі неодноразово підтверджувалися в її офіційних документах та заявах.

У темі необхідно дослідити і з'ясувати поняття, ознаки і види неурядових правозахисних організацій в Україні та відокремити їх від інших інститутів громадянського суспільства. Розглянути різні особливості та характеристики громадських організацій, які є частиною громадянського суспільства. Метою вивчення теми є набуття та поглиблення знань щодо правових основ, сутності та особливостей діяльності неурядових правозахисних організацій.

ТЕМА 2. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ПРАВОЗАХИСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Значна кількість нормативно-правових актів, як вітчизняних так і міжнародних, складність роботи, спрямованої на пошук відповідних документів та робить необхідною та обґрунтованою їх класифікацію.

Після вивчення даної теми слухач повинен опанувати нормативно-правові акти, що регулюють діяльність неурядових правозахисних організацій. Вміти використовувати нормативну базу при реєстрації, діяльності та ліквідації неурядових правозахисних організацій.

ТЕМА 3. СТВОРЕННЯ, ВЗАЄМОДІЯ І ПРИПИНЕННЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Розглядаючи правову природу неурядових організацій, окрім уваги варто приділити дослідженю процедури утворення та реєстрації неурядових організацій, відповіальності за порушення законодавства про державну реєстрацію юридичних осіб – громадських формувань, особливостям реєстрації громадських об’єднань зі статусом юридичної особи. У межах теми здобувач вищої освіти також має опанувати питання фінансування неурядових організацій та їх власність, припинення діяльності неурядових організацій, їх правові можливості та механізм взаємодії неурядових організацій.

Після вивчення даної теми слухач повинен опанувати окрім аспектів створення, взаємодії та припинення неурядових організацій.

ТЕМА 4. ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ПРАВОЗАХИСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Одним із елементів механізму адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій в Україні є система суб’єктів, що здійснюють регулювання. За часів незалежності України система державних органів, особливо виконавчої влади, зазнавала значних змін то в напрямку збільшення державного апарату, то оптимізації кількості державних органів, що відбувається і на сучасному етапі історичного розвитку, що почався із Указу Президента України від 9 грудня 2010 року «Про оптимізацію системи

центральних органів виконавчої влади». Починаючи з цього часу було прийнято протягом 2011-2012 років значну кількість нормативно-правових актів, що поновому визначають правовий статус та повноваження органів державної влади. У сукупності ці нормативні акти та Закон України «Про громадські об'єднання» створюють нову нормативно-правову базу, що визначає повноваження державних органів з регулювання діяльності НПО України.

Після вивчення даної теми слухач повинен вміти класифікувати суб'єктів, що здійснюють адміністративно-правове регулювання діяльності неурядових організацій. Знати які органи здійснюють контроль за діяльністю неурядових правозахисних організацій. Знати види контролю.

ТЕМА 5. УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ПРАВОЗАХИСНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

З набуттям Україною незалежності виникають неурядові організації, які якісно відрізняються від тих, що існували в СРСР громадських організацій, які створювалися з волі влади і діяли під її керівництвом. Навпаки, вони претендують на визнання державою незалежності у реалізації конституційного права кожного на захист своїх прав. Українські правозахисні організації все активніше включаються у життя суспільства, на ділі доводячи, що «право є безперервна робота, притому не однієї тільки державної влади, але всього народу». Разом з тим вони, як і інші демократичні інститути, які знаходяться в процесі становлення, відчувають серйозні труднощі.

Повинен опанувати, яку роль неурядові правозахисні організації мають за сучасних умов становлення Української державності. Вміти окреслити загальні напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій.

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНІ НЕУРЯДОВІ ПРАВОЗАХИСНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

На сьогоднішній день людство вступило в стадію розвитку міжнародних відносин, коли держави усвідомлено втрачають монополію єдиних суб'єктів таких відносин. Безумовно, держави залишаються основними суб'єктами на світовій арені, але зростає і вплив інших суб'єктів міжнародних відносин. Знати різницю між урядовими та неурядовими міжнародними організаціями. Опанувати критерії якими мають володіти міжнародні неурядові правозахисні організації. Членство в міжнародних неурядових правозахисних організаціях. Функції міжнародних неурядових правозахисних організацій.

3. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 1. Поняття, предмет і завдання дисципліни «неурядові правозахисні організації»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, предмет і завдання навчальної дисципліни “Неурядові правозахисні організації”. 2. Поняття та ознаки неурядових правозахисних організацій. 3. Історичні передумови виникнення неурядових правозахисних організацій. 4. Предмет і метод права неурядових організацій. 5. Компетенції та повноваження неурядових організацій. 6. Місце неурядових правозахисних в системі інститутів громадянського суспільства. 	2
Тема № 2. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій: поняття, система, види. 2. Характеристика нормативно-правових актів, що регулюють діяльність неурядових правозахисних організацій. Закон України «Про громадські об’єднання». 3. Права та діяльність громадських об’єднань за законодавством України. 4. Особливості припинення громадських об’єднань за законодавством України. 	4
Тема № 3. Створення, взаємодія припинення неурядових організацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Процедура утворення та реєстрації неурядових організацій. 2. Відповіальність за порушення законодавства про державну реєстрацію юридичних осіб – громадських формувань. 3. Особливості реєстрації громадських об’єднань зі статусом юридичної особи. 4. Фінансування неурядових організацій та їх власність. 5. Припинення діяльності неурядових організацій. 	4
Тема № 4. Основні елементи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій в Україні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика механізму адміністративно-правового регулювання діяльності НПО. 2. Основні етапи розвитку адміністративно-правового регулювання громадських організацій. 3. Принципи, функції, форми та методи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій. 4. Система суб’єктів, що здійснює адміністративно-правове регулювання діяльності НПО в Україні. 	4

Тема №	5.	1. Адміністративні процедури у процесі адміністративно-правового регулювання діяльності НПО України. 2. Сучасні тенденції адміністративно-правового регулювання діяльності НПО в Україні. 3. Напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій. 4. Місце НПО України в системі інститутів громадянського суспільства.	4
Тема №	6.	1. Поняття, класифікація та види міжнародних неурядових правозахисних організацій. 2. Статус міжнародних неурядових правозахисних організацій у спеціалізованих установах ООН. 3. Зарубіжний досвід неурядових організацій: функціональні моделі. 4. Актуальні проблеми правозахисної діяльності міжнародних неурядових організацій.	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Семінарське заняття. Тема № 1. Поняття, предмет і завдання дисципліни «неурядові правозахисні організації»	2
Семінарське заняття. Тема № 2. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	2
Семінарське заняття. Тема 3. Створення, взаємодія і припинення неурядових організацій	2
Семінарське заняття. Тема 4. Основні елементи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій в Україні	2
Семінарське заняття. Тема 5. Удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	2

Теми практичних занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Практичне заняття. Тема № 2. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	2
Практичне заняття. Тема 3. Створення, взаємодія і припинення неурядових організацій	2
Практичне заняття. Тема 4. Основні елементи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій в Україні	2
Практичне заняття. Тема 5. Удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	2
Практичне заняття. Тема 6. Міжнародні неурядові правозахисні організації	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин

Тема № 1. Поняття, предмет і завдання дисципліни «неурядові правозахисні організації»	10
Тема № 2. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	20
Тема № 3. Створення, взаємодія і припинення неурядових організацій	20
Тема № 4. Основні елементи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій в Україні	10
Тема № 5. Удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	10
Тема № 6. Міжнародні неурядові правозахисні організації	10

ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 1. Поняття, предмет і завдання дисципліни «неурядові правозахисні організації»	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, предмет і завдання навчальної дисципліни “Неурядові правозахисні організації”. 2. Поняття та ознаки неурядових правозахисних організацій. 3. Історичні передумови виникнення неурядових правозахисних організацій. 4. Предмет і метод права неурядових організацій. 5. Компетенції та повноваження неурядових організацій. 6. Місце неурядових правозахисних в системі інститутів громадянського суспільства. 	2
Тема № 2. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій: поняття, система, види. 2. Характеристика нормативно-правових актів, що регулюють діяльність неурядових правозахисних організацій. Закон України «Про громадські об’єднання». 3. Права та діяльність громадських об’єднань за законодавством України. 4. Особливості припинення громадських об’єднань за законодавством України. 	2
Тема № 3. Створення, взаємодія і припинення неурядових організацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Процедура утворення та реєстрації неурядових організацій. 2. Відповіальність за порушення законодавства про державну реєстрацію юридичних осіб – громадських формувань. 3. Особливості реєстрації громадських об’єднань зі статусом юридичної особи. 4. Фінансування неурядових організацій та їх власність. 5. Припинення діяльності неурядових організацій. 	2

Тема № 4. Основні елементи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій в Україні	1. Характеристика механізму адміністративно-правового регулювання діяльності НПО. 2. Основні етапи розвитку адміністративно-правового регулювання громадських організацій. 3. Принципи, функції, форми та методи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій. 4. Система суб'єктів, що здійснюють адміністративно-правове регулювання діяльності НПО в Україні.	2
Тема № 5. Удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	1. Адміністративні процедури у процесі адміністративно-правового регулювання діяльності НПО України. 2. Сучасні тенденції адміністративно-правового регулювання діяльності НПО в Україні. 3. Напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій. 4. Місце НПО України в системі інститутів громадянського суспільства.	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Семінарське заняття. Тема № 1. Поняття, предмет і завдання дисципліни «неурядові правозахисні організації»	2
Семінарське заняття. Тема № 2. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	2
Семінарське заняття. Тема 3. Створення, взаємодія і припинення неурядових організацій	2
Семінарське заняття. Тема 4. Основні елементи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій в Україні	2
Семінарське заняття. Тема 5. Удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
Тема № 1. Поняття, предмет і завдання дисципліни «неурядові правозахисні організації»	10
Тема № 2. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	20
Тема № 3. Створення, взаємодія і припинення неурядових організацій	20
Тема № 4. Основні елементи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій в Україні	20
Тема № 5. Удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій	20
Тема № 6. Міжнародні неурядові правозахисні організації	10

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Поняття, предмет і завдання навчальної дисципліни “Неурядові правозахисні організації”.
2. Предмет і метод права неурядових організацій.
3. Надати визначення неурядових правозахисних організацій в Україні.
4. Назвати головні ознаки неурядових правозахисних організацій в Україні.
5. Яке співвідношення понять “правоохранна” та “правозахисна” діяльність?
6. Поняття та риси неурядових правозахисних організацій.
7. Назвати, які фактори впливають на діяльність неурядових правозахисних організацій в Україні.
8. Назвати історичні передумови виникнення неурядових правозахисних організацій.
9. Якою компетенцією та повноваженнями наділені неурядові організації?
10. Яке місце неурядових правозахисних організацій в системі інститутів громадянського суспільства?
11. Законодавче регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій: поняття, система, види.
12. Загальна характеристика Закону України «Про громадські об’єднання».
13. Назвати нормативно-правові акти, що регулюють діяльність неурядових правозахисних організацій.
14. Назвати права громадських об’єднань за законодавством України.
15. Особливості припинення громадських об’єднань за законодавством України.
16. Процедура утворення та реєстрації неурядових організацій.
17. Відповідальність за порушення законодавства про державну реєстрацію юридичних осіб – громадських формувань.
18. Особливості реєстрації громадських об’єднань зі статусом юридичної особи.
19. Фінансування неурядових організацій та їх власність.
20. Описати процедуру припинення діяльності неурядових організацій.
21. Які правові можливості мають неурядові організації в Україні?
22. Описати механізм взаємодії неурядових організацій.
23. Надати характеристику механізму адміністративно-правового регулювання діяльності НПО.
24. Основні етапи розвитку адміністративно-правового регулювання громадських організацій.
25. Принципи та функції адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій.
26. Форми та методи адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій.
27. Які суб’екти здійснюють адміністративно-правове регулювання діяльності НПО в Україні?
28. Охарактеризувати методи адміністративно-правового регулювання діяльності НПО в Україні.
29. Назвати і надати загальну характеристику адміністративних процедур у

- процесі адміністративно-правового регулювання діяльності НПО України.
30. Назвати сучасні тенденції адміністративно-правового регулювання діяльності НПО в Україні.
31. Які є напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій?
32. Охарактеризувати місце НПО України в системі інститутів громадянського суспільства.
33. Поняття та основні риси міжнародних неурядових правозахисних організацій.
34. Класифікація та види міжнародних неурядових правозахисних організацій.
35. Назвати історичні передумови виникнення міжнародних неурядових правозахисних організацій.
36. Охарактеризувати статус міжнародних неурядових правозахисних організацій у спеціалізованих установах ООН.
37. Якими є роль і значення міжнародних неурядових правозахисних організацій?
38. Охарактеризувати зарубіжний досвід неурядових організацій: функціональні моделі.
39. Назвати актуальні проблеми правозахисної діяльності міжнародних неурядових організацій.
40. Назвати шляхи подолання актуальних проблем правозахисної діяльності міжнародних неурядових організацій.
41. Які головні міжнародні угоди регулюють участь НПО в Україні у міжнародному захисті прав людини?
42. Які існують форми участі НПО України у міжнародному захисті прав людини?
43. Надати перелік основних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність НПО.
44. Якими специфічними рисами можна охарактеризувати діяльності громадських об'єднань в Україні?
45. Надати характеристику європейського механізму адміністративно-правового регулювання діяльності НПО.
46. Які основні проблеми здійснення адміністративно-правового регулювання діяльності НПО в Україні?
47. Назвіть етапи становлення неурядових правозахисних організацій.
48. Надайте характеристику нормативно-правової бази, що регулює діяльність НПО в Україні.
49. Яка роль Міністерства юстиції у діяльності неурядових правозахисних організацій?
50. Назвати органи, що проводять експертизу при легалізації НПО.
51. Охарактеризуйте нормативне регулювання процедури створення НПО.
52. Визначити відмінність неурядових організацій з урядовими організаціями.
53. Визначити відмінність недержавних організацій з неурядовими організаціями.
54. Опишіть процедуру створення НПО в Україні.
55. Як відбувається реєстрація громадського об'єднання за законодавством України?

56. Яка сутність основних методів адміністративно-правового регулювання діяльності НПО в Україні?
57. Яка необхідність адміністративно-правового регулювання діяльності НПО в Україні?
58. Надати загальну характеристику суб'єктів, що здійснюють адміністративно-правове регулювання діяльності НПО.
59. Зазначити основні етапи легалізації НПО в Україні.
60. Яке місце НПО в системі інститутів громадянського суспільства?
61. Яке місце посідають НПО України у міжнародному праві?
62. Яку участь беруть НПО України у контролі за дотриманням державних зобов'язань?
63. Яку участь беруть НПО України у роботі ОБСЕ?
64. Назвати роль НПО за сучасних умов становлення Української державності.
65. Які світові глобалізаційні процеси є передумовою для створення міжнародних НПО?
66. Критерії групування неурядових правозахисних організацій.
67. Поняття неурядових правозахисних організацій з міжнародним статусом.
68. Назвати ознаки НПО з міжнародним статусом.
69. Надати характеристику форм участі НПО України у міжнародному захисті прав людини.
70. Назвати головні міжнародні угоди, які регулюють участь НПО в Україні у міжнародному захисті прав людини.
71. Назвати етапи ліквідації НПО в Україні.
72. Загальні риси методу адміністративно-правового регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій.
73. Визначити основні історичні етапи становлення вітчизняного законодавства, що регулює діяльність НПО.
74. Охарактеризуйте види контролю за діяльністю НПО в Україні.
75. Назвати принципи утворення і діяльності неурядових організацій в Україні.
76. Надати характеристику законодавчих обмежень щодо утворення і діяльності неурядових організацій в Україні.
77. Найменування неурядових правозахисних організацій: вимоги законодавства України.
78. Символіка неурядових правозахисних організацій: вимоги законодавства України.
79. Надати характеристику фінансової підтримки та звітності громадських об'єднань.
80. Власність неурядових організацій за законодавством України.
81. Описати процедуру добровільного припинення діяльності неурядової організації.
82. Загальна характеристика відповідальності неурядових організацій за порушення законодавства.
83. Назвати загальні завдання регулювання діяльності неурядових правозахисних організацій.
84. Назвати та охарактеризувати підходи до розуміння інституту громадських

організацій.

85. Якою є приналежність НПО до інститутів громадянського суспільства?

86. Назвати підходи до розуміння категорії “неурядова організація”.

87. Які ознаки організаційного життя є індикаторами функціонування організації?

88. Яким критеріям повинна відповідати організація, щоб підпадати під поняття “неурядова”?

89. Охарактеризуйте співвідношення понять “організація” та “об’єднання”.

90. На які види поділяються неурядові правозахисні організації в Україні за напрямом захисної діяльності?

6. КРИТЕРІЙ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для навчальної дисципліни «Неурядові правозахисні організації» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: залік, стандартизовані тести, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Підсумковий семестровий контроль успішності проводиться у формі заліку з відповідної освітньої компоненти або його окремої завершеної частини в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою, і у строки, встановлені навчальним планом та розкладом.

Підсумковий семестровий контроль буде сформовано з 30-ти білетів за єдиним принципом: кожен білет містить теоретичну частину. Теоретична частина містить два питання. Максимальний час для підготовки до заліку дається – 30 хвилин. Кожне питання викладачем оцінюється окремо. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль не більше 50 балів.

У разі настання обставин непереборної сили (форсмажорних обставин) контрольні заходи можуть проводитися з використанням технологій дистанційного навчання. Системою буде обрано по 50 тестових питань з дисципліни, кожне з яких оцінено у 1 бал. Відведений час для проходження тесту – 100 хвилин. Максимально можливий результат особи, яка складає підсумковий семестровий контроль за відповіді на тестові запитання може скласти 50 балів. Відповідь на кожне з запитань оцінюється в 0 або 1 тестових балів: якщо вказано правильну відповідь – 1 бал; неправильну відповідь – 0 балів.

При оголошенні сигналу «Повітряна тривога» здобувачі вищої освіти залишають роботи в аудиторії та проходять у сховище до сигналу «Відбій повітряної тривоги». Час «Повітряної тривоги» не враховується у загальний термін підсумкового контролю.

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	Залік (3) / ЕКЗАМЕН (Е)

≤ 40	≤ 10	
	≤ 50	≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)	Підсумковий контроль	
Аудиторна робота	Самостійна робота	
≤ 20	≤ 30	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
	≤ 50	≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

**Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти
(денна та заочна форми навчання)**

БАЛІ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтуються на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Невисокий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтуються на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Достатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Недостатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо ; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.

1	Мінімальний рівень компетентностей. Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Незадовільний рівень компетентностей. Здобувач вищої освіти відсутній на занятті.

**Критерії оцінювання самостійної роботи
(дenna форма навчання)**

Максимум 10 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	до 4 балів
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	до 10 балів
Підготовка доповіді	5
Виконання індивідуальних творчих завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	до 10 балів
Підготовка та розробка схем та таблиць	5-8 балів
Підготовка тез наукових доповідей, статей та участь у конференціях, круглих столах	до 10 балів

**Критерії оцінювання самостійної роботи
(заочна форма навчання)**

Максимум 30 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	до 8 балів
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	до 15 балів
Підготовка доповіді	5
Виконання індивідуальних творчих завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	до 10 балів
Підготовка та розробка схем та таблиць	15 балів
Підготовка тез наукових доповідей, статей та участь у конференціях, круглих столах	до 30 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінк	Пояснення
90-100	зар	Відмінно	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні

				навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	« Дуже добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			C	« Добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			E	« Достатньо » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	не зараховано	Не задовільно	FX	« Умовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34			F	« Безумовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни: схеми та таблиці, презентації, відео, аудіо програвач, крейдово-магнітна дошка, проектор.

8. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основні нормативні акти:

1. Конституція України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Загальна декларація прав людини (рос/укр). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_015.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_004.
4. Протокол № 16 від 02.10.2013 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 19 жовтня 1973 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
6. Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права від 19 жовтня 1973 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
7. Європейська конвенція про визнання правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій від 24 квітня 1986 року (ETS No. 124) URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_683
8. Кримінальний кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>.
9. Цивільний кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
11. Про громадські об'єднання. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4572-17>.
12. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1629-15>.
13. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/475/97-вр>.
14. Про адвокатуру та адвокатську діяльність. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
15. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2411-17>.
16. Про асоціації органів місцевого самоврядування. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1275-17>.

17. Про безоплатну правову допомогу. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3460-17>.
18. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/755-15>.
19. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>.
20. Про звернення громадян. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/393/96-вр>.
21. Про місцеве самоврядування в Україні. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/280/97-вр>.
22. Про нотаріат. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>.
23. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5026-17>.
24. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>.
25. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1045-14>.
26. Про Рахункову палату. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/576-19>.
27. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр#Text>.
28. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр громадських формувань. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1220-08#Text>.
29. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-п#Text>.
30. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010#Text>.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В., Щербина Є. М. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. Дніпро : ДДУВС, 2020. 260 с.
2. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В., Щербина Є. М. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник. Дніпро : ДДУВС, 2020. 260 с.
3. Степаненко К. В. Актуальні питання дотримання міжнародно-правових стандартів прав людини правоохоронними органами України. Верховенство

права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лютого 2021 р.) Дніпро: ДДУВС. 2021. С. 158–161.

4. Волошина Ю. В. Захист прав людини неурядовими правозахисними організаціями як чинник національної та міжнародної безпеки. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф (м. Дніпро, 12 березня 2021 р.) Дніпро: ДДУВС. 2021. С. 102–104.

5. Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лютого 2021 р.). Дніпро: ДДУВС, 2021. 332 с.

6. Єрмоленко Я.В. Механізм охорони прав людини та механізм Української держави: співвідношення понять. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 13 березня 2020 р.). Дніпро : ДДУВС, 2020. С. 68-69.

7. Буров С., Величко Н., Єлігулашвілі М., Жигалдо В., Ковшун Л., Левченко О. Права людини і місцева демократія: навчальний посібник / Упорядники 2017. 92 с.

8. Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування: матеріали наук. семінару (Дніпро, 8 груд. 2018 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 336 с.

9. Активістська діяльність в області прав людини та роль неурядових організацій. Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/human-rights-activism-and-the-role-of-ngos>.

10. Волошина Ю. В. Захист прав людини неурядовими правозахисними організаціями як чинник національної та міжнародної безпеки. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф (м. Дніпро, 12 березня 2021 р.) Дніпро: ДДУВС. 2021. С. 102–104.

11. Цвок М. Адміністративно-правовий статус недержавних громадських організацій в Україні. 2017. С. 346–353.

12. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12 березня 2021 р.). Дніпро: ДДУВС, 2021. 425 с.

13. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 13 березня 2020 р.). Дніпро : ДДУВС, 2020. 414 с.

14. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 15 бер. 2019 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 365 с.

15. Верещака Б. А. До питання про зміну статусу держави у сучасній системі міжнародних відносин. Соціально-гуманітарні виміри правої держави: еволюційна парадигма: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Дніпро : ДДУВС. 2019. С. 62–64.

16. Переп'олкін С. М., Паршутін Є. Г. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності : навчальний посіб. Дніпро. ДДУВС, 2018. 112 с.
17. Рабінович П.М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 1. С. 19-29.
18. Волкова Д. Є. Дослідження громадських організацій в Україні (практичні та навчальні видання). Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 2016. С. 282-284.

Монографії та інші наукові видання:

1. Л. Р. Наливайко, В. М. Олійник. Теоретико-правова характеристика взаємодії органів судової влади та інститутів громадянського суспільства : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. унт внутр. справ, 2019. 192 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.president.gov.ua/> - Офіційний сайт Президента України.
2. <http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал Кабінету міністрів України.
4. <http://vkksu.gov.ua/> – Офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
5. <http://www.rada.kiev.ua/laws/pravo/all/sites.htm> – перелік серверів державних органів на сайті Верховної Ради України.
6. <http://www.scourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховного Суду України.
7. <http://www.minjust.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства юстиції України.

**Завідувач кафедри
теорії держави та права**

Ольга КУЛІНІЧ

Додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної
дисципліни**

Навчальний рік	Протокол та дата засідання кафедри	Зміст змін	Підпис завідувача кафедри

